

EXERCISES

1) Which members does the compound राजपुत्रा: consist of? Translate it as though it were a) a tatpuruṣa, b) a dvandva, c) a bahuvrīhi.

राजन्-पुत्रा:

- a) tatpuruṣa – царские сыновья
- b) dvandva – царь и сыновья
- c) bahuvrīhi – тот, у кого сыновья являются царями

2) What types do the following compounds belong to? Use both Indian and Western terminology in this exercise.

- a) sunrise - tatpuruṣa, dependent determinative
- b) wallpaper - tatpuruṣa, dependent determinative
- c) blueberry - karmadhāraya or descriptive determinative
- d) six-month subscription - karmadhāraya or descriptive determinative
- e) whiteboard - karmadhāraya or descriptive determinative
- f) dimwit - bahuvrīhi, or possessive determinative
- g) greenhouse - karmadhāraya or descriptive determinative
- h) crystal-clear - karmadhāraya or descriptive determinative
- i) pocket calculator - tatpuruṣa, dependent determinative
- j) half-truth - karmadhāraya or descriptive determinative
- k) redhead - karmadhāraya or descriptive determinative
- l) low-life - karmadhāraya or descriptive determinative
- m) bullfrog - karmadhāraya or descriptive determinative
- n) Bosnia-Herzegovina - dvandvas, or coordinative compounds
- o) half-time - karmadhāraya or descriptive determinative
- p) handbag - tatpuruṣa, dependent determinative
- q) blueblood - karmadhāraya or descriptive determinative
- r) fireproof – bahuvrīhi, or possessive determinative
- s) camera phone - tatpuruṣa, dependent determinative
- t) cornfield - tatpuruṣa, dependent determinative
- u) skyscraper - tatpuruṣa, dependent determinative
- v) guidebook - tatpuruṣa, dependent determinative
- w) lacklustre – bahuvrīhi, or possessive determinative
- y) raspberry-banana smoothie - dvandvas, or coordinative compounds

3) What types do the following compounds belong to? Translate.

Note: Taken out of their context, several of these can be interpreted as more than one type of compound.

- १) लोकपाला: → लोक-पाला: → 1) tatpuruṣa – защитники мира 2) dvandva – мир и защитники
- २) सुखदुःखयोः → सुख-दुःखयोः → dvandva (Gen/Loc, du, m/f) у счастья и несчастья, в счастье несчастья
- ३) गतमतिः → गत-मतिः → tatpuruṣa, ушедшие мысли
- ४) कृताञ्जलिः → कृत+अञ्जलिः → 1) bahuvrīhi – тот, кто сложил ладони 2) tatpuruṣa – совершённые сложенные ладони
- ५) पुत्रस्नेहेन → पुत्र-स्नेहेन → (Instr, sg, m) 1) tatpuruṣa – сыновьей любовью 2) тем, которого любит сын
- ६) क्रोधभयात् → क्रोध-भयात् → (Abl, sg, n) → tatpuruṣa – от страха гнева
- ७) क्रोधभये → क्रोध-भये → (Loc, sg, n) → tatpuruṣa – в страхе от гнева

८) नरनार्यौ → नर-नार्यौ → (Nom/Acc/Voc, du) – dvanda – мужчина и женщина, мужчину и женщину

4) Remove the consonant and visarga sandhi in the following sentences. Translate into English.
Note: The absence of applied vowel sandhi has been indicated with a dot ·

१) युद्धार्थाः क्षत्रिया रणमगच्छन् ।

युद्ध-अर्थाः क्षत्रियाः रणम् अगच्छन् । Воистинно настроенные(bahuvrīhi) кшатрии в бой пошли.

२) व्याघ्रा अश्वाच्छीघ्रतरा अश्वमहरन् । (Note: The sandhi in this sentence is tricky.)

व्याघ्राः अश्वात् शीघ्रतराः अश्वम् अहरन् । Тигры лошади быстрее, лошадь схватили.

३) क्षत्रियबलभयात्कुमारोऽपाद्रवत् ।

क्षत्रिय-बल-भयात् कुमारः अपाद्रवत् । Силы воина опасавшийся, юноша убежал.

४) अभयाः क्षत्रिया निधनं गच्छन्ति · इति दासी · अवदत् ।

अभयाः क्षत्रियाः निधनम् गच्छन्ति इति दासी अवदत् । Бестрашные воины на смерть идут – так рабыня сказала.

५) सूर्यचन्द्रौ कृत्स्नं लोकं पश्यतः ।

सूर्य-चन्द्रौ कृत्स्नम् लोकम् पश्यतः । Солнце и луна весь мир (оба) видят.

६) भीमकेशः सिंहो बालौ · अपाद्रावयत् ।

भीम-केशः सिंहः बालौ अपाद्रावयत् । лев со страшной гривой двух детей убежать заставил.

७) जना हतपुत्रं शूरं सं शुच्य मृतान्पुत्रान्पुरमभरन् ।

जनाः हतपुत्रम् शूरम् सम् शुच्य मृतान् पुत्रान् पुरम् अभरन् । Люди с героем, у которого сыновей убили, скорбя, мертвых сыновей в город отвезли.

८) बलार्थो बालो वृक्षान्नोहितुं नदीक्षेत्राणि तर्तुमिष्ट्वा · अपाद्रवत् ।

बलार्थः बालः वृक्षान् अरोहितुम् नदी-क्षेत्राणि तर्तुम् इष्ट्वा अपाद्रवत् । Ради силы мальчик, желая на деревья залазить, реки и поля пересекать, убежал.

९) अतिगुणा कन्या वरं देवेभ्य आहरत् ।

अतिगुणा कन्या वरम् देवेभ्यः आहरत् । Крайне добродетельная девушка благо от богов получила.

१०) कुमारोऽतिरूपां कन्यां दृष्ट्वा अचिन्तयत्सा ('this', Nom Sg Fem) कन्या प्रभामुखा सूर्य इव · इति ।

कुमारः अतिरूपाम् कन्याम् दृष्ट्वा अचिन्तयत् सा कन्या प्रभा-मुखा सूर्य इव इति ।

Юноша очень красивую девушку увидев, подумал так – эта девушка сияюще-ликому солнцу подобна.

READINGS

The Character of Good People

आजीवितान्ताः प्रणयाः कोपाः च क्षणभङ्गुराः ।

परित्यागाः च निःसङ्गाः न भवन्ति महात्मनाम् ॥

В течение жизни любовь и гнев разве не мимолётны?

А жертвы и отречения не есть(свойство) великих душ?

The Fate of Two Heroes

तौ शरैः अचितौ वीरौ भ्रातरौ रामलक्ष्मणौ ।

पेततुः गगनात् भूमिम् सूर्या-चन्द्रमसौ · इव ॥

Те два стрелами покрытые героя-брата Рама и Лакшмана

Пали с нема на землю, солнцу и луне подобно.

Arjuna Sees Kṛṣṇa in His Divine Form

अन्-एक-बाहु-उदर-वक्त्र-नेत्रम् पश्यामि त्वां सर्वतः अनन्त-रूपम् ।
न अन्तम् न मध्यम् न पुनः तव आदिम् पश्यामि विश्व-ईश्वर विश्व-रूप ॥

Со множеством рук, животов, ртов и глаз я вижу Твою повсюду бесконечную форму
Ни конца ни середины ни опять Твое начало не вижу, О Владыка всего, о форма вселенной

The Friendship of Bad People, the Friendship of Good People

खल-सख्यम् प्राक्-मधुरम् वयः अन्तराले निदाघदिनमन्ते ।
एकाः आदि-मध्य-परिणति-रमणीया साधु-जन-मैत्री ॥

Дружба со злодеем (как) сладка вначале, сильна в середине, испепеляющая – в конце.
Одинаково приятна в начале, середине и конце с хорошими людьми дружба.

A Female Rākṣasa Watches Rāma

(अपश्यत् रमम्)
Увидел Раму

सिंह-अरस्कम् महा-बाहुम् पद्म-पत्र-निभे-क्षणम् ।
सु-कुमारम् महा-सत्त्वम् पार्थिव-व्यञ्जन-अन्वितम् ॥

Львиногрудого, могучерукого, с глазами подобными лепесткам лотоса,
Прекрасного юношу, великого духом, имеющего знак правителя повелителя.